

Raport z wizyty studyjnej w Portugalii w projekcie nr 2013-2-PL1-EFS03-43081 *Jakość nadzoru pedagogicznego i pracy szkoły w programie Zagraniczna Mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów instytucjonalnych ESF POKL*

Celem projektu było doskonalenie pracowników Kuratorium Oświaty w Katowicach, poszerzenie kompetencji zawodowych – wiedzy na temat systemów oświaty i nadzoru pedagogicznego, ewaluacji, jakości pracy szkoły, doskonalenie umiejętności kluczowych i społecznych oraz rozwinięcie kompetencji językowych i interkulturowych. W projekcie wzięło udział 9 osób.

Elementami projektu były min. kursy językowe, warsztaty interkulturowe i wizyta studyjna w Lizbonie w dniach 20-24 stycznia 2014.

Uczestnicy projektu zdobyli wiedzę na temat systemu oświaty, nadzoru pedagogicznego, systemu zapewnienia jakości pracy szkoły w Portugalii, form, metod oraz narzędzi ewaluacji, a także przykładów dobrych praktyk.

I Podczas wizyty studyjnej w Portugalii jej uczestnicy mieli okazję poznać pracę portugalskiego odpowiednika Kuratorium.

Misją Inspektoratu Generalnego Edukacji i Nauki jest sprawowanie inspekcji nad szkołami podstawowymi i średnimi (także przedszkolami), instytucjami szkolnictwa wyższego i służbami Ministerstwa Edukacji i Nauki, monitorowanie, superwizja, audyt i ewaluacja pedagogicznego i finansowo-administracyjnego aspektu edukacji w systemie oświaty publicznej i prywatnej, jak również szkół, które nauczają języka portugalskiego za granicą, inspekcja i audyt instytucji szkolnictwa wyższego. Do zadań Inspekcji należy monitoring, superwizja, audyt, ewaluacja, działalność rzecznika praw obywatelskich i rzecznika dyscyplinarnego, współpraca z zagranicą.

MONITORING - jego celem jest obserwacja i monitorowanie działań edukacyjnych w celu poznania i dokonania analizy rezultatów polityki edukacyjnej, działania w tym obszarze polegają na monitorowaniu edukacji i odpowiedzi edukacyjnych na specjalne potrzeby uczniów

SUPERWIZJA - jej celem jest zapewnienie zgodności z obowiązującym prawem, skuteczności i efektywności pracy szkół. Polega na organizacji roku szkolnego, standaryzacji testów i egzaminów państwowych, podlega jej organizacja i funkcjonowanie szkolnictwa prywatnego, szkół portugalskich za granicą, szkolnictwo wyższe.

AUDYTY - ich celem jest analiza działań w dziedzinie zarządzania w danym okresie czasu, zgodnie z kryteriami efektywności, skuteczności, trafności i spójności, obejmują administrowanie finansami szkół, system kontroli wewnętrznej, umowy z publicznymi dostawcami, stypendia socjalne dla uczniów i studentów

EWALUACJA - jej celem jest przyczynienie się do rozwoju szkoły i podniesienia wyników nauczania

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH I RZECZNIK DYSCYPLINARNY - celem instytucji rzecznika praw obywatelskich jest zapewnienie przestrzegania praw obywatelskich, ochrona i wsparcie obywateli i poszanowanie zasady sprawiedliwości w systemie edukacji.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA – jej celem jest zapewnienie nadzoru pedagogicznego nad szkołami europejskimi i portugalskimi szkołami za granicą, udziału Inspekcji w pracach organizacji międzynarodowych, współpraca z innymi inspektoratami, szczególnie z krajów portugalskojęzycznych. Działania obejmują szkoły europejskie, SICI – udział w stałej międzynarodowej konferencji inspekcji szkolnych, współpracę z inspektoratami z krajów portugalskojęzycznych, realizację projektów międzynarodowych.

II Przedmiotem zainteresowania uczestników były szczególnie kwestie, związane z ewaluacją zewnętrzną pracy szkół.

ZEWNETRZNA EWALUACJA SZKÓŁ – jej celem jest promowanie nauki i osiągnięć uczniów poprzez identyfikację silnych stron i obszarów priorytetowych, w których działania szkoły powinny być doskonałe, zwiększenie odpowiedzialności na wszystkich poziomach pracy poprzez walidację praktyk autoewaluacji szkoły, zachęcenie do udziału interesariuszy i zaangażowanie w pracę szkoły poprzez oferowanie lepszej informacji publicznej nt. jakości pracy szkoły, przyczynienie się do regulacji systemu, dostarczenie wiarygodnej informacji dla osób, podejmujących decyzje i dyrekcji szkół.

Główne obszary ewaluacji to rezultaty (kryteria takie, jak sukces szkolny, rezultaty społeczne, uznanie środowiskowe), proces dydaktyczny (planowanie i wdrażanie, praktyki dydaktyczne, monitoring i ocenianie), przywództwo i zarządzanie szkołą (przywództwo, zarządzanie szkołą, autoewaluacja i poprawa jakości). Skala ewaluacji obejmuje pięć poziomów: doskonale, bardzo dobrze, dobrze, wystarczająco, niewystarczająco.

W skład zespołu ewaluatorów wchodzi dwóch inspektorów i jeden ewaluator zewnętrzny – wykładowca uniwersytecki, naukowiec lub emerytowany nauczyciel. Przed ewaluacją inspektorzy otrzymują i analizują dokumentację szkoły - prezentację szkoły (według określonego schematu, plan rozwoju szkoły – zasady, grupy docelowe, regulacje wewnętrzne – jak pracuje szkoła i jej organy, prawa i obowiązki społeczności szkolnej, roczny plan pracy – działania zaplanowane na rok szkolny (które powinny być zbieżne z planem rozwoju szkoły), budżet – powiązanie wydatków z zakupami, przychody, narzędzia sprawozdawczości - raporty dotyczące pracy, zarządzania budżetem, autoewaluacji. Inspektorzy analizują stronę internetową szkoły, otrzymują i analizują dokumentację z siedziby głównej inspekcji - wyniki ankiet dla interesariuszy, oceniających satysfakcję, wcześniejsze raporty, plik zawierający wskaźniki opisujące kontekst demograficzny i społeczny (liczba uczniów, klas, zawody rodziców, i kwalifikacje...) oraz wyniki egzaminów państwowych i oczekiwane rezultaty (które są obliczane przez Dyрекcję Generalną ds. Statystyki, Badań Społecznych i Spisów z wykorzystaniem modelu matematycznego). Zespół ewaluatorów spotyka się, by przedyskutować najważniejsze wnioski i przygotować swoją strategię. Inspekcja w szkołach niepracujących w zespołach trwa trzy dni, w zespołach szkół trwa cztery lub pięć dni. Obejmuje prezentację szkoły przez dyrektora, zaznajomienie się ze szkołą, wywiady grupowe. Rezultatem ewaluacji jest raport, wysyłany po ewaluacji do szkoły, która może wnieść wobec niego swoje zastrzeżenia. Raporty i odpowiedź każdej szkoły są publikowane na stronie inspekcji. Raport każdej szkoły ukazuje mocne strony i obszary, wymagające poprawy. Szkoła odpowiadając na wyzwania, zidentyfikowane w raporcie inspekcji przygotowuje plan naprawczy.

I cykl ewaluacji obejmował lata 2006-07 do 2010-11, 2 cykl - lata 2011-12. Jej silne strony, jakie zidentyfikowano to fakt, że zewnętrzna ewaluacja szkoła zakorzeniła się w systemie, model zewnętrznej ewaluacji posiada wiele cech dobrej praktyki, jej charakterystycznym aspektem jest przejrzystość, istnieje związek pomiędzy autoewaluacją i ewaluacją zewnętrzną, w ewaluacji szkoły akcentowane jest skuteczne przywództwo, szkoły korzystają ze wsparcia po ewaluacji, ewaluacji podlegają także inspekcje, ewaluacja jest dobrą podstawą do dalszego rozwoju.

Wśród wyzwań wymienia się istnienie potrzeby wzmocnienia kultury ewaluacji i podnoszenia jej poziomu, fakt, że koncentracja na uczeniu się i nauczaniu jest niewystarczająca, autoewaluacja pracy szkoły powinna zostać wzmocniona, istnieje potrzeba rozwijania kompetencji w technikach ewaluacji, wpływ ewaluacji zewnętrznej jest

ograniczony, pojawiają się kwestie, dotyczące wiarygodności ewaluatorów zewnętrznych, z niepokojem przyjmowane jest wprowadzenie oceny pracy dyrektora szkoły.

Sformułowano następujące rekomendacje polityczne: należy skoncentrować się na ewaluacji jako narzędziu podnoszeniu jakości nauczania i uczenia się i wyników uczniów, doskonalić powiązania pomiędzy ewaluacją zewnętrzną i autoewaluacją i prowadzić promocję autoewaluacji, zwiększyć stopień akceptacji i wpływu zewnętrznej inspekcji, przemyśleć zmiany długości czasu inspekcji i cyklu, poprawić powiązania pomiędzy ewaluacją szkoły i innymi strategiami rozwoju, zapewnić otrzymywanie właściwej informacji zwrotnej liderom szkolnym nt. ich pracy.

III Uczestnicy mieli okazję poznać system oświaty w Portugalii i organizację pracy szkoły.

Istnieją dwa typy organizacji szkół: samodzielne szkoły – tak pracują niektóre szkoły ponadgimnazjalne, zespoły szkół - zwykle główna siedziba władz szkoły znajduje się w szkole gimnazjalnej, szkoły są zarządzane przez tę samą administrację i dyrekcję, mają taki sam plan rozwoju szkoły i dokumenty strukturalne - projekt rozwoju szkoły (przedstawiający założenia i grupy docelowe), wewnętrzne regulacje, określające, jak pracuje szkoła i jej organy oraz prawa i obowiązki społeczności szkoły, wieloletni plan pracy – gdzie planowane są działania na dwa lata szkolne (powinny być powiązane z planem rozwoju szkoły), budżet, ukazujący powiązanie wydatków z ich przedmiotem i określenie przychodów, narzędzia sprawozdawczości - raporty na temat działań, zarządzania budżetem, autoewaluacji. Struktury administracyjne i zarządzania szkołą to po pierwsze Rada główna (rada szkoły), której kadencja wynosi 4 lata, licząca maks. 21 przedstawicieli społeczności szkolnej (nieparzysta liczba) - nauczycieli i personelu nienauczającego, uczniów (szkoła ponadgimnazjalna). Dyrektor zasiada w niej bez prawa głosu, do jej kompetencji należy wybór dyrektora szkoły, zatwierdzanie dokumentów strukturalnych, ocena sprawozdań, monitorowanie działań innych struktur szkoły. Dyrektor jest wybierany w drodze konkursu otwartego dla wszystkich pełno wykwalifikowanych nauczycieli, posiadających 5-letni staż pracy i kwalifikacje w dziedzinie zarządzania na 4 lata, wspiera go zastępca i mianowani przez niego asystenci (1-3). Dyrektor przedstawia propozycje radzie szkoły. Rada edukacyjna – liczy maks. 15 przedstawicieli, nie będących członkami Rady Szkoły. Radzie przewodniczy dyrektor szkoły, w jej skład wchodzi liderzy zespołów przedmiotowych, przedstawiciele innych instancji, odpowiedzialnych za koordynację pedagogiczną (wychowawcy klas, opiekunowie projektów, etc.), rodziców, uczniów szkoły ponadgimnazjalnej – jej kompetencje to ustalanie kryteriów ewaluacji i wybór nauczycieli, zatrudnionych na czas określony, koordynacja i dydaktyczna superwizja, przygotowywanie propozycji do planu rozwoju szkoły i doskonalenia nauczycieli, wybór podręczników do użytku szkolnego.

IV Podczas wizyty uczestnicy zapoznali się z przykładami dobrych praktyk – z dziedziny edukacji wczesnoszkolnej i współpracy ze środowiskiem lokalnym na przykładzie działań Zespołu Szkół w Cascais, pracy szkoły średniej i pracy nad rozwijaniem jakości oferty edukacyjnej w powiązaniu z ewaluacją zewnętrzną pracy szkoły w Zespole Szkół w Alcochete, pracy z uczniem zdolnym i z uczniem mającym trudności w nauce, prowadzonej przez Szkołę im. Królowej Amelii w Lizbonie, edukacji ucznia niepełnosprawnego w Zespole Szkół Integracyjnych w Mafrze, rozwijania talentów uczniów przez Zespół Szkół Artystycznych im. Arroio w Lizbonie, inicjatyw edukacyjnych w Zespole Szkół im. J. Saramago w Mafrze, działaniami władz lokalnych na rzecz oświaty na przykładzie Urzędu Miasta Palmela. Poznali też system kształcenia nauczycieli w Portugalii podczas spotkania z pracownikami Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Lizbonie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

V Dzięki udziałowi w projekcie jego uczestnicy rozwinęli umiejętności społeczne, organizacyjne, kompetencje komunikacyjne z języka angielskiego poprzez wcześniejsze przygotowanie językowe - udział w 20-godzinnym kursie językowym oraz wykorzystywanie znajomości języka podczas wizyty w kontekście zawodowym i sytuacjach życia codziennego, zyskali kompetencje interkulturowe - poznali historię, kulturę, tradycje, współczesne realia Lizbony i Portugalii, mentalność obywateli Portugalii dzięki udziałowi w warsztatach interkulturowych przed wyjazdem i tygodniowemu pobytowi w Lizbonie.

PROJEKT: „Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów instytucjonalnych”

współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego